

СРПСКИ СИОН

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

Власник: СРПСКИ ПАТРИЈАРХ ГЕОРГИЈЕ. — Уредник: САВА ПЕТРОВИЋ.

Број 47.

У НОВОМ САДУ 25. НОВЕМБРА 1891.

Год. I.

ОСНИВАЊЕ КЊИЖЕВНОГ ДРУШТВА У БОГОСЛОВИЈИ КАРЛОВАЧКОЈ.

30-ог октобра, у среду, би истакнут у богословији карловачкој овај позив:

„Браћо! Сви ми знамо, како нас све до најскорије прошлости наше носиле беху на матици немиле прилике, а ми не смо да се пробијемо кроз њих; како живи бесмо, а не дисасмо правим животом; како имадосмо очи, а не видесмо чисто. . .

Но сада као да вам свити зора лепших дана, и ми држимо, е је то ора, која нас позива, да већ једном стресемо са себе дојакошње то наше полумртвило; да већ једном разгонимо ону суморну таму и очајну тмину, што нас све до скоро онако злокобно обавијаше, па да већ једном дамо озбиљним прегалаштвом својим себи и народу нашем оно, што с једне стране ми од себе желимо створити, а што с друге стране народ српски од нас, будућих пастира својих духовних, са пуним правом очекује и тражи.

Па, браћо, потписани — црпући побуде свому поступку из опћег правца мишљења у средини нашој — кретосмо да покушамо основати у нашем училишту једно *књижевно друштво*, те пријавивши тај наш смер високосл. проф. збору, и добивши отуда повољан одговор — *позивамо вас овим све на брашки збор и договор сушра, у четвртак, у 11 сахаша, а у дорани, у којој гимназија држи екскоршацију.*

За тај састанак бесмо слободни установити овај *дневни ред*:

а.) Извештач Б. Петровић извештава о појединостима нашега смера и подноси наше предлоге о корацима, које ми држимо за пужне да се до тога удружења дође;

б.) Избор привременог управног одбира, и

в.) Иви предлози, који би се пријавили на самом збору.

Молимо вас дакле, браћо, одазовите се свесрдно овом позиву! Не пропуштајмо ове згоде! Жеља та наша не остала пуста — остваримо ју! Изаберимо већ једном и ми светлу стазу науке, а до које ћемо најлакше доћи *удружених сила*! Та ваља већ једном да је и у овом заводу — *наука* гесло, па да под тим геслом порадимо орно и вољно, док смо још у пуној снази младићској јер знамо, да: „Ко збира у лето, син је разуман; ко спава о жетви, син је срамотан!“ (Приче, 10. 5.)

У то име помогао нам Бог!

Ваши другови: *Владимир Димитријевић, Бранко Бурчић* (IV. год.), *Милета Јакшић* (III. год.), *Илија Белеслијин, Владимир Грегоровић, Иван Маширевић, Бошко Петровић, Жарко Радонић* (II. год.).“

Историја тога позива, која је у крат-

ко наведена и у самом њему, ни иначе није дугачка: Потписани другови дошли су у једном подужем разговору до уверења, да је већ крајње време, да се што-год поради и у богословији карловачкој на књижевном пољу. Истина они су живо претресли и све оне превелике тешкоће, које у том заводу и данданашњи стоје на путу таковоу подужењу; али — „сваки је почетак тежак, па покушајмо, да за сада ударимо макар само темељ тој згради! Нека се за сада оснује у нашој богословији ма и нешто тек налик на оно, што бисмо ми желели — па шат дођу времена друга!“ — то беше последња лозинка те одушевљене дружине и они повере В. Димитријевићу, да о том њихову смеру писмено извести професорску колегију; да је умоли за дозволу једног опћег састанка ради договора у ту сврху; а у случају повољног одговора да напише и позив на збор.

Сл. проф. колегија једним конференцијалним решењем одобри тај смер и одреди време састанку том — као што стоји у позиву — за 31. окт. од 11 до 12 сахата.

На збору том — коме је на молбу покретача председавао повереник проф. колегије, високопреч. г. проф. *Ј. Вуковић* — саслушан је извештај Б. Петровића; прочитана су имена одборника;*)

решило се, да делање будућег удружења не буде ограничено једино на струку чисто богословску него да ће добро доћи и ини саставци, који би у суштини својој приличили перу једног богословца; одбацио се предлог С. Араничког, да се не оснује *књижевно удружење*, него само *читаоница*; а примљен је предлог покретача већ и с тога, што исти инволвира у себи и књижицу и читаоницу;

одредило се најзад, да се изабрани привр. одбор што пре прихвати свога најпрешњијег а и најважнијег посла — са-

*) На предлог покретача изабрала је свака година богословије по 5 одборника, још пре тог збора, да се на збору не би забављало око тог избора. Држим, да неће бити изазвано, ако бар на овом месту наведем имена тих одборника. IV. година изабрала је: Араничког, Богдановића, Димитријевића, Живковића и Протића; III. година: Јакшића, Милићевића, Радошевића, Свилара и Стајића; II. година: Белеслијиног, Војводића, Н. Мајсторовића, Мишића и Прекајског; I. година: Јанковића, Летића, Павића, Станисављевића и Челекетића.

стављања правила за то будуће удружење, и то с тим додатком, да исти одбор ваља тај свој рад прво да предложи на претрес једном новом опћем збору, па тек онда да се поднесе на потврду професорској колегији.

Привремени управни одбор састао се први пут у суботу, 2. новембра, па пре свега изабере са једним гласом већине С. Араничког за председника; даље буде на препоруку В. Димитријевића и Н. Мајсторовића једнодушно изабран за подпредседника Милета Јакшић, а за извештача — када се В. Димитријевић не хтеде примити кандидатуре — буде, такођер једнодушно, изабран И. Белеслијин. За тим се световало око неколико основних начела, на којима ће се базирати правила;

решило се, да се будуће удружење зове: „*Слога. богословско друштво за књижевност и уметност слушалаца срп. прав. богословије у Карловцима*“;

и би изабран ужи одбор за грађење статута, у који уђоше: Аранички, Димитријевић Живковић и Белеслијин.

Та правила прегла дао је привр. упр. одбор у својој другој и трећој седници, 8. и 9. нов., на трећој крај тога рада примио је оставку председника Араничког и одредио је да свој нацрт правила предложи на претрес опћем скупу већ сутрадан у недељу после по дне. овластивши И. Комадину, богослова III године, да тај нацрт може литографисати, како би се на збору што стварније могло утецати на поправљање.

И тај је збор одржан под руководством високопреч. г. проф. *Вуковића* (кому између осталих великих заслуга за тај племенити покрет припада и та, што се тај збор већ након зборисања од три часа могао разићи доконана посла).

На збору том примљена су за специјалну дебату само она правила, која се односила на строго књижевно удружење, а одбачена су она два одељка, са којима хтеде привр. упр. одбор покушати да се у том књижевном друштву оснује и певачки збор који би — негујући песму црквену и светску — крај усавршавања

својих, за то способних, чланова и на пољу песме — приређивањем друштвених беседа допринео удружењу том крај моралних и материјалне користи; а за коју се мисао одушевљавао угледан број слушаца.

Још Вам могу, штовани г. уреднице,

јавити, да је привр. упр. одбор у својој четвртој седници, 17. нов., сравнио препис *свештита* и одаслао их славном проф. збору уз молбеницу за потврду. Када буду та наша правила потврђена, гледаћу да Вам их пошљем за лист.

--виђ.

БОЛЕСНА ВЕРА.

(Наставак.)

Ш. У „Босанско-Херцеговачком Источнику“ неки брат „Н. Н. Херцеговац“ одговара на питање: „За што попина проповијед нема значајнога утиска на народ?“

Одмах у почетку напоменути морамо да је „уредништво“ истог листа испод тог одговора ставило своју примедбу: „Писац овога чланка јесте свештенички син, но ипак се не слажемо у неким мислима и назорима његовим, израженим у овом чланку.“

Не знамо, које су то „мисли и назори у којима се не слаже“ уредништво споменутог листа са братом „Херцеговцем“, али ћемо приметити да и по нашем мњењу не стоји све оно, што је исти брат у свом одговору навео.

По брату Херцеговцу „попина проповијед нема значајнога утиска на народ“, осим:

1.) Попине *грозљивости*: „што је попу мало парохије, па макар му и цијели округ дали, негледајући на то, колико кућа може посјећивати и обслуживати“;

2.) Попине *неправичности*: „што попо и на силу Бога осигурава своје материјално стање и гледа да харачи своје парохијане“;

3.) Попине *напраситости и љушине*: „што попо пошав из куће нешто ердит, клепне свога парохијанина штапом по глави, па му још и што опсује!!“

4.) Попиних *прошивника*: „што духовнике код народа омаловажавају доктори, који доказују народу, да за болест тјелесну и душевну треба народ да приступа доктору и апотеци“; и

5.) Осим оскудице живог примјера: „што код попа нема онога живог примјера,

ра, да води своје парохијане и дјелом стазом побожности; и што попо није и словом и дјелом живи примјер својијем парохијанима и титорима у владању по науци Христовој;“

што свакако стоји и што бесумњиво одузима „значајан утисак попиној проповиједи“; —

још је томе узрок и:

1.) Попина *ученост*: „што је попо свршио каноничко право, што попо зна преводити с латинског језика“;

2.) Попино *одело и ноштво*: „што је попо бацио опанке, а обуо чизме и сјајне ципеле, па још двоструке; кад је попо бацио кошуљу, коју му бијаше његова попадија изаткала, а обукао колану (пеглану) кошуљу из фабрике; када попо баца сукнену хаљину, коју му је од вуне са својијех оваца његова попадија изаткала, а обукао салте и ћурчиће, од којих има и безпосленијех рукава, те низ њега висе“;

3.) Попин начин живота: „што је попо бацио плуг и рало, а у руке прихватио „баштун““;

што опет — по нашем мњењу — не стоји и што ни најмање не одузима попиној проповеди од њенога значајнога утиска; јер:

Поп без сваке сумње треба да је *учен*: „да је вриједан друге научити“ (II Тим. 2., 2.) и да у нужди и потреби: „буде кадар и свјетовати са здравом науком и покарати оне, који се противе,“ као и да може „уста затворити“ онима, који „уче што не треба поганог добитка ради.“ (Тит. 1., 9. и 11.)

Без сумње је похвално, ако је свеште-

ник у свом оделу скроман; при свем том ако баш и не би био такав он ипак од своје важности и свога угледа не губи не само много, него ни мало, ако се само труди, да су му дела така, да му се не може довикнути: „лекару, излечи се сам.“

Не бисмо рекли, да је „необично пароксијанима, кад њихов попо није с њима сроден и у начину живота“ и да попина проповијед губи од свога значајнога утиска за то: „што је попо бацио плуг и рало“

На још преостала два узрока, која наводи брат Херцеговац, на име:

1.) „кад попо врло лако назебе на му се хоће мало говеђе суне и у сриједу и у петак, да поправи свој нахлађени стомак под свиленом маптијом“;

2.) „кад је св црква веома много написала светаца, те се не може толико дана до подне пропуштати без бијеле аве за ради служења у цркви“;

примећујемо: последњи узрок изостављамо, јер је невероватан, тек не можемо веровати, а још мање допустити да ће се један свештеник тако заборавити, толико избезумити, да суштину своје узвишене службе — принашање бескрвне жртве — и најглавнију тајну новозаветну — тајну тела и крви Спаситељеве — бешчасти и скрнави!! А ако је — по несрећи — то истина или ако би то била истина, тада — без сваке сумње — овај узрок долази на прво место, а за таког и такове свештенике важи у пуном смислу опомена Христова: „Не дајте светиње псима; нити међите бисера својега пред свиње, да га не погазе ногама својима.“ (Мат. 7, 6.)

Нема сумње, да свештеник треба да се — угледајући на пример Спаситеља Христа — у извесне и црквом одређене дане уздржава од неких јела, — да пости. Но ако баш не чиви то, не пада у грех, који се противи основима вере Христове, а да је тако, ево доказа: Темишварски епископ Ђорђе Поповић — по казивању Доситијевом — вели: „Мене многи осуђују, што ја публично месо једем; но ја волијем, да ме људи за своју простоту осуђавају, него да ме моја савест обличава и осуђава, кад би потајно и крадом

јео Христос и апостоли јели су месо, за што дакле епископи да не једу? Или зар се хоће, да смо ми бољи од апостола?“ („Живот и прикључења.“) — У „Гназлар“ месопусне недеље каже се: „Бѣдомо же, ѡкв не поста тогда (т. ј. кад буде „второе пришествіе“) възвѣтъ, и наготы, и чѣдеса, Хрїстоса, добра во и сіа: но множицею сиуѣ лѣчшаа мѣтню ѡвѣ и про стѣню (сострадаиїе)“. Сам Бог устима старозаветног пророка Исаије на питање „народа својега“: „Зашто постимо, а ти не погледа, мучисмо душе своје, а ти не хтје знати?“ одговара: „Где, кад постите, чините своју вољу и изгоните све, што вам је ко дужан. Ето постите, да се прете и свађате и да бијете песницом безбожно. Немојте постити тако, као дапас, да би се чуо глас ваш. Таки ли је пост, који избрах, да човјек мучи душу своју један дан? да савија главу своју као сита и да стере пода се костријет и непео? То ли кѣш зваши и ст и дан угодан Господу? А није ли ово пост што избрах: да развешеш све безбожности, да раздријеш и ремење од бремена, да отпустиш потлачене и да изломите сваки јарам? Није ли да преламаш хљеб твој гладноме и сиромахе прогнане да уведеш у кућу? кад видиш гола да га одјенеш и да се не кријеш од својега тјела?“ (Гл. 58. 3—7.) У новом завету пак чујемо ми из уста само гваплоћеног Сина Божјег: „Слушајте и разумијте: Не погани човјека, што улази у уста него што излази из уста оно погани човјека. Зар још не знате, да све што улази у уста, у трбух иде и избацује се на поље? А што излази из уста, од срца излази и оно погани човјека Јер од срца излазе зле мисли, убиства прељубе, крађе, лажна свједочанства, хуле на Бога.“ (Мат. 15., 10—11. и 17—19)

Ставив кривицу до самога свештеника рекли бисмо, да је брат Херцеговац погодио и навео први и најглавнији узрок: „Зашто попина проповијед нема значајнога утиска на народ?“ а по томе и узрок болести вере. Али како је с једне стране узрок тај увеличао — као што смо напред навели; с друге пак стране, како је заборавио, да — по споменутој причи

јсвањелској — не мора бити, па и није крив једино свештеник, што је по пшеници никао кукољ, него да је томе крив често пута „непријатељ човјек“, који је по њиви засијаној „добрим семеном по-

сијао кукољ“; и како је од тих „непријатеља људи“ навео само „доктора“ — то мислимо, да је одговор брата Херцеговца прво претеран, а за тим крњ и једностран.

(Наставиће се.)

ШТА СМЕ — ШТА НЕ СМЕ БИТИ?

Пише Марковић-Ердељан,

свештенички кандидат.

(Наставак.)

Наметили смо, да многи свештеник у једно исто време, а над више заручних парова обавља чин тајне брака. Та крајња лењост немило нас је дирнула, те смо услед тога једва дочекали, да се дома вратимо и да се о дозвољености ил' недозвољености таког поступка уверимо. Но што смо држали да ћемо за цело ваћи у „Црквеном праву“ ил' „Зборнику правила,“ — не вађосмо! — Да није лепо и да такав поступак мора имати својих штетних последица, то нам је и здрав разум шаптао; а опет за чудо нам је да се о том нигде не спомиње. По дужем премишљању — како то да се св. црква није побринула, да и тај обичај уклони — дођосмо на ту мисао, да се у оно доба, када су бивали св. васељенски сабори није тако што догађало, . . . дакле није било узрока па за то не постоји ни правило. . . Или да се још јасније изразимо: свештенство је сматрало своју дужност за светињу, а није ју обављало само да је се што пре отресе.

Љубопитни смо били, да ли је ова немарност већ имала својих штетних последица и да ли је виша црквена власт извештена о томе и какву је наредбу издала.

Услед тога обратимо се савесној старици П . . . пароху са молбом да нам прича, је ли се тако што у току његова службовања догодило. . . . Исти нам је учинио по жељи и исприча следећи немио догађај, који се у Н . . . селу збио; даље је у кратко споменуо и мудру пресуду нашег покојног дијецезана. . . . Прича његова гласи:

У селу Н . . . дуго се говорило о мла-

дожењи К . . . и удавачи С . . . Неки веле: Узеће се, а други опет порицаше. . . Такав разговор више је пута и сам свештеник слушао, те су му услед тога та два имена јако спојена била.

Родитељи младенаца беху у крвном непријатељству, па из узрока тог спрече њихову намеру. . . Догодило се, да младожења К . . . испроси себи другу за верну љубу, а удавача С . . . вери се са другим.

Почем је свештеник села Н . . . већ уобичајно да по више парова — у једно исто време — венчава, то је и овог дана стојао пред њим младожења К . . . са својом невестом, а и невеста С . . . са својим младожењом.

Свештеник у најглавнијем поменту кад је захтевао спољашњи израз њихове слободне воље — збуни се и запита младожењу К . . . да ли он од своје слободне воље узима себи за верна друга С . . . девојку, или је пак приморан, а за тим се обрати невести С . . . да ли и она од своје слободне воље полази за К . . . — на што обоје смело и јасно одговоре: само из слободне воље и ничијим приморањем.

Присутни су стојали као неми, а свештеник — ком су та два имена у памети тако јако спојена била — још ни сад није приметио своју погрешку, већ је мирно и даље вршио своју дужност.

По свршетку чина К . . . младожења одгурне ону, што је при венчавању до њега стојала и придружи се својој љубљеној С . . . У самој порти дошло би до љутог окршаја између сватова, но срећом наиђе коњичка полиција и спречи страшну последицу свештеникове немарности.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Ствар је решио покојни дијецезан у корист К. . и С. . , а пресуда је на основу црквеног права овако гласила:

„Почем се брак сматра склопљеним у ономе часу, кад воља тог човека и те жене добије спољашњи израз, те постане заједничком приволом . . . на основу тог брак између К. . и С. . сматра се правоваљаним.“ —

Још нам рече добри старац, да је покојни дијецезан и писмену наредбу издао, у којој најстрожије забрањује, да се у будуће више парова — у једно исто време — од једног пастира венчава. —

Наредба тако, а немарни другојаче!

Пре него што ћемо завршити своје примедбе о неправилности, које се примећују при склапању тајве брака, каља нам још споменути, да сви без разлике греше и о саму правилност оглашења (proclamations).

По црквеном праву оглашење је установљено, да се тим присутнима на знање доставе они, који желе ступити у брак; па ако ови или пак њихови домаћи знају за какову брачну сметњу — могу у своје време свештеника о истој извести . . . ; даље се говори, да се огла-

шење мора поновити у три следећа један за другим празнична дана; . . . а све из узрока, да ако би постојала каква брачна сметња — да се може још у своје време јавити.

А како се данас ради? . . . Чим се трећи оглас сврши — одмах се парови припуштају венчању. Рецимо искрено има ли овај трећи оглас какове важности, и зар није могуће, да у цркви присутни незнајући ни за какову брачну сметњу припуста исте венчању и тек код своје куће или где било — на вест да се тај и та данас венчава — дознаду за какову брачну сметњу?

По мом скромном мњењу овај трећи оглас нема никакве вредности — када му се одузме потребно време, а услед тог код нас постоје само два пуноважна огласа, а трећи је само „назови оглас“

Ето зашто сматрамо оглашење за неправилно . . . а правилно ће бити само онда, ако се тајна брака не обави истог дана, када се и трећи оглас изврши. —

У броју што долази прећи ћемо на неправилности, које се појављују при спровођењу тајне крштења.

(Наставиће се.)

ПРЕДЛОГ ЗА УРЕДБУ

о устројству православне српске народно-црквене аутономије у области карловачке православне српске митрополије.

(Настављак.)

Б. Епархијски школски одбор.

§. 155. Епархијски школски одбор састоји се — осим епархијалног епископа (архиепископа) односно његовог местозаступника као председника — из шест редовних чланова, и то два свештеничког и четири световног реда, од којих је један професор српских вероисповедних средњих или виших школа, ако такви у епархији има, и један српски народни учитељ.

Редовним члановима бирају се чланови-заменици, и то свештеницима један из свештеничког, а световнима два из световног реда.

Како редовне, тако и чланове-заменике бира епархијска скупштина и ван средине своје.

§ 156. Подпредседника бира епарх. школски одбор из средине својих чланова.

§ 157. Епархијски школски одбор бира свога известиоца и друге своје чиновнике, које системизује епархијска скупштина, путем стечаја

и по исказаној стручној способности у настави и школској управи, а отпушта их у смислу дисциплинарних правила.

§. 158. Делокруг епархијског школског одбора и надзор православних српских народних школа у епархијама, уређује се одредбама у делу II. ове уредбе садржаним.

§. 159. Епархијском школском одбору је највиша и последња позивна власт српски народно-црквени Школски Савет.

В. Епархијска конзисторија.

§. 160. Епархијска конзисторија састоји се — осим епископа (архиепископа) односно његовог местозаступника као председника — из шест редовних чланова, и то: два протопрезвитера, једног манастирског настојатеља и три световна свештеника.

Редовним члановима бирају се чланови-за-

меници и то: члановима монашког реда један свештеник монашког реда, а осталим пет мирских свештеника.

Како редовне чланове тако и чланове заменике кандидује тројно епархијални епископ (архиепископ) односно његов местозаступник а бира их епархијска скупштина.

§. 161. Подпредседника епархијској конзисторији поставља епархијални епископ (архиепископ) између чланова исте.

Епископ (архиепископ) именује и бележника конзисторијалног и канцеларијско особље, а отпушта их у смислу дисциплинарних правила.

§. 162. Епархијска конзисторија има свога одветника, који је уједно бранилац брака.

Конзисторијални одветник мора имати одветничко оспособљење и власт, да може одветовати у Угарској односно у Хрватској и Славонији.

Начин постављања конзисторијалног одветника одређује §. 167. ове уредбе.

§. 163. Чланови и чиновници епархијске конзисторије полажу заклетву на своје звање у седници, у руке председника, по образцу који ће прописати архијерејски синод.

§. 164. Делокруг је епархијској конзисторији:

1.) пази, да се обдржава вероучење у чистоти својој;

2.) пази, да се обдржавају црквени обреди у целисти својој;

3.) стара се, да световно и монашко свештенство врши своје дужности у цркви и ван цркве;

4.) пази на црквено морални живот свештенства и верних;

5.) стара се за поуку у веронауци, предлаже односно именује катихете и обавешћује се путем својих органа о религиозно-моралном стању школа;

6.) расправља и решава међусобне расправе манастирских настојатеља и братства, протопрезвитера, пароха, капелана и ђакона у колико се тичу духовне службе и службених одношаја, и решава у свима споровима, који се тичу реда у светим храмовима, а тако исто и црквених ствари и утвари, столова и звона и њихова употребења;

7.) суди у свима дисциплинарним предметима, који се односе на црквени зашт и ред;

8.) дисциплинарно поступа и суди против својих чиновника у смислу дисциплинарних правила;

9.) суди у стварима, које се односе на стројење светих тајана;

10.) суди у брачним парницама;

11.) расписује стечај за попуњење парохија и чини предлог за избор;

12.) потврђује, односно поставља парохе и ђаконе у смислу ове уредбе;

13.) поставља протопрезвитерске, парохijske и личне помоћнике;

14.) суделује при избору конзисторијског фишкала у смислу ове уредбе;

15.) суделује при избору окружних протопрезвитера у смислу ове уредбе;

16.) прописује упутства за службено деловање окружних протопрезвитера у свом делокругу;

17.) манастирском братству чини предлог за избор игумана и манастирског настојатеља и потврђује избор;

18.) поставља комисију за стечајни испит пароха и протопрезвитера;

19.) одређује седиште парохије, ако парохија обухвата више места, по саслушању црквене скупштине;

20.) стара се, да се нове цркве и капеле зидају у смислу канона и да су уредно снабдеване са црквеним књигама, стварима и утварима;

21.) води бригу, да су цркве и капеле посвећене, а гробља освећена;

22.) настојава, да се воде уредни инвентари о црквеним стварима и утварима;

23.) пази, да се црквене матице воде по постојећим прописима;

24.) наређује годишњи попис цркви и капела, парохijsког и монашког свештенства и подручних душа и домова;

25.) води надзор да црквене општине врше своје дужности у предметима, што су означени у овом делокругу;

26.) извршује наредбе, одлуке и решења архијерејског синода и решења српског народно-црквеног митрополитског савета;

27.) подноси архијерејском синоду и епархијској скупштини извештај о своме раду, и

28.) извршује у свој делокруг спадајућа наређења и одлуке епархијске скупштине.

§. 165. Постојећи судски поступак важи докле, док се нов не установи, а она одређења конзисторијске системе од 5. априла 1782., која се не слажу са одређењима ове уредбе, стављају се ван крепости.

§. 166. Епархијској конзисторији је призивна власт српски народно-црквени митрополитски савет.

Глава III.

О избору конзисторијалног одветника и окружних протопрезвитера.

§. 167. Конзисторијалног одветника, који је уједно одветник и епархијског административног и епархијског школског одбора, бирају сва три органа епархијске управе у заједничкој седници својој на тројни предлог епархијалног епископа (архиепископа) и односно његовог местозаступника надполовичном већином гласова.

Конзисторијални одветник отпушта се у смислу дисциплинарних правила.

§. 168. Окружне протопрезвитере бирају сва три органа епархијске управе у заједничкој седници својој, надполовичном већином гласова из-

међу пароха дотичног протопресвитерског округа, који су положили протопресвитерски стечајни испит, и имају за обављање протопресвитерског звања нужна својства.

Упражњено протопресвитерско звање има се најдаље за годину дана поцунити.

Изабрани окружни протопресвитер има своје седиште у месту, у ком му је парохија.

Епархијални епископ (архиепископ) односно његов местозаступник именује привремене заменике окружних протопресвитера.

ОДСЕК III.

О уређењу црквених општина.

Глава I.

О образовању, здружењу и раздружењу црквених општина.

§. 169. Да се у једном месту православна српска црквена општина образовати може, нужно је, да православно српско становништво тога места епархијском административном одбору искаже, да има потребна материјална средства за издржавање свога пароха, своје цркве и своје народне школе и учитеља.

§. 170. У једном месту може простояти само једна православна српска црквена општина, ма и више цркава и парохија било; а више места у једну парохију здружених сачињавају само једну црквену општину.

§. 171. Више места или села могу се у једну црквену општину здружити. Она места или села, која се у једну црквену општину здружити желе, имају дотични закључак, односно жељу своју надлежном епархијском административном одбору на одобрење поднети.

§. 172. Више места у једну црквену општину здружених могу се разделити и самосталне општине образовати, али само под тим условом, ако се докаже, да свака страна после деобе може захтеву у §. 169. одговорити.

§. 173. Ако се скупштина постојеће црквене општине у том сложи, да се један део општине као нова самостална општина одели, она ће најпре доказати, да постоји увет у предидућем § у прописани, па ће онда деобу закључком изрећи. Овај закључак има се поднети епархијском административном одбору и може се тек онда извести, ако епарх. админ. одбор скупштински закључак одобри.

§ 174. Ако пак једна страна у општини потражи, да се постојећа црквена општина у две или више самосталних општина подели, или ако једна црквена општина потражи, да се с другом здружи, а друга на то исказе не пристане, онда ће на пријаву оне стране, која деобу односно здружење тражи, епарх. админ. одбор стање ствари извидети и решење донети.

§. 175. Против решења епарх. админ. одбора у случајевима споменутих у §.§. 171—174. ове уредбе припада странкама право призива

на саборски одбор, а до решења саборског одбора остаје стање ствари непромењено.

§. 176. Општина, која се оцепљењем од већ постојеће образује, дели са другом странком заједнички стечено црквено и школско имање по размеру броја душа једне и друге стране, а осим тога добија оно имање и закладе, што је буди с које стране искључиво њој намењено било.

Глава II.

О члановима црквене општине.

§ 177. Сваки православне вере Србин мора бити члан једне православне српске црквене општине и то општине оног места, у коме он стално пребивалиште има, а ако у томе месту нема православне српске црквене општине, онда друге које српске црквене општине, и има о томе, којој православној српској црквеној општини припада, епархијском админ. одбору пријавити.

§. 178 Сваки посљедовацаљ источно-православне вере, који са стране дође с намером да се настани у општини, у којој није рођен, има се дотичном пароху и црквеном одбору пријавити и исказати, да је православне вере.

§. 179. Сваки члан општине има право на уживање општинске цркве, школе и других општинских користи, које су члановима општине намењене.

Али уједно је дужан сваки члан црквене општине од црквене општине на њега разрезане терете сносити.

Ко у више општина има поседа, сноси у свакој општини свеколике црквене општинске терете, али тако исто ужива у свакој и сва права члана црквене општине, осим права избора изборника и заступника саборског (§. 66.), које може вршити само у оној општини, где станује. (§. 177.)

§. 180. Свештеници и вероисповедни учитељи основних школа сnose општинске терете само од свог приватног поседа.

Глава III.

Црквена скупштина.

А Устројство црквене скупштине.

§ 181. Црквену скупштину сачињава опредељени овом наредбом број скупштинара, нарочито на то изабраних и у смислу ове наредбе одређених.

§. 182. Број скупштинара установљава се:

- 1.) у општини до 1000 душа и мање има највише 20,
- 2.) у општини од 1000—2000 душа 30,
3. у општини преко 2000—4000 душа 40,
- 4.) у општини преко 4000—6000 душа 50,
- 5.) у општини преко 6000 душа 60 скупштинара.

Где нема више бирача од 20, онде су сви бирачи скупштинари.

§. 183. Свештеници су чланови црквене скупштине већ по самом свом звању

§. 184. Мандат скупштинара траје три године.

§. 185. Сваки ваљан. изабрани члан скупштине остаје скупштинаром све докле, док или сам добивени мандат не положи, или се нарочитом правоваљаном решидбом скупштине или црквене админ. власти не искључи.

§. 186. Мандат на скупштинарство може се само скупштини положити, која је сама власна, да о полагању решење донесе.

§. 187. Искључити се може члан скупштине само у оном случају, кад изгуби својство, што се по овој уредби за скупштинара иште, и то правомоћним закључком скупштине.

§. 188. Скупштинари, како свештеници, тако и изабрани, састају се на позив пароха, а где ових више има, на позив најстаријега, а ако ови сиречени буду, најстаријега по годинама скупштинара у конституирајућу седницу.

Председник скупштине јесте местни парох, а где ових више има, најстирији по рукоположењу парох.

Пошто је овај своје председничко место узео, бира скупштина из своје средине подпредседника световног реда и одборнике

За подпредседника и одборнике могу бити изабрани само они, који знају српски ћирилицом писати и читати.

У одбор не могу бити изабрани отац и син, дед и унук, рођена браћа, таст и зет.

Скупштина бира и перовођу свога из средине своје или изван ове.

Председник подпредседник и одборници за дају реч да ће своје дужности тачно и савесно обављати, дајући руку председавајућем пароху или општинару.

§. 189. У делокруг црквене скупштине спада:

а.) Избор световног подпредседника, перовође и других општинских чиновника и чланова црквеног и школског одбора и школског управитеља.

б.) Избор ђакана, пароха, учитеља и учитељица у смислу ове уредбе.

в.) Скупштина установљава плате црквено-школских званичника и служитеља.

г.) Решава у случајевима, кад се супстанција општинског непокретног добра мења, кад се таково из капитала набавља или продаје, као и то, да се збришу потраживања сумњива и која се истерати не могу, све пак са одобрењем епарх. административног одбора.

Продаја добара бива редовно путем јавне лиценцијације или оферта.

д.) Закључује, да се парница каква води или да се од ње одустане; решава о умесности и условима поравнања у парницама; поставља сталног правобранитеља и разрешује у кругу свом поједине уговоре.

За закључак о изравнању у парницама и о разрешењу постојећих уговора нужно је одобрење епархијског административног одбора.

е.) Саветује се о средствима за подмирење црквених и школских потреба, одређује по нужди

у ту цел прирез и опредељује кључ, по коме ће се прирез расположити или чини зајам.

Зајам зависи од одобрења епархијског административног одбора, а за прирез има се путем исте власти дозвољење владе измолити.

ж.) Установљава годишњи прорачун, који се мора поднети епарх. административ. одбору на одобрење, располаже са приходима у границама установљеног и епархијским административним одбором одобреног предрачуна.

За све издатке, што нису предвиђени у годишњем предрачуну, мора се предходно изискати одобрење епарх. админ. одбора.

з.) Рачуне црквеног одбора прегледа и решава, и епархијском административном одбору са исправама, ради даљег прегледања рачуна доставља.

и.) Доноси у границама закона и ове уредбе местни статут за себе, који одговара местним околностима и потребама и у томе поставља ближа правила о пословима, који су појединим њеним органима поверени.

Статути ови имају се предходно на одобрење поднети епарх. админ. одбору.

ј.) Контролише деловање црквеног и школског одбора и прима од њих извештаје о њиховом деловању.

§. 190. Скупштина се држи редовно сваке године месеца марта и октобра; но председник може и дужан је по потреби и ванредну скупштину сазвати услед закључка местног црквеног одбора или на захтевање једне петине свију скупштинара. Ови су дужни уједно означити предмете, ради којих желе, да се скупштина сазове.

У редовној скупштини месеца октобра има се предрачун за идућу годину установити, а у редовној скупштини месеца марта закључни рачун од прошле године прегледати и решити.

Обе све скупштине имају се 8 дана у напред у смислу ал. 4. §. 205. ове уредбе обнародовати

§. 191. Дан ванредне седнице скупштинске заједно се предметима, који ће у скупштини на претрес доћи, има се објавити начином у §. 43. прописаном и то по правилу на 8 дана раније.

§. 192. Сваки скупштинар може у седници чинити предлоге и ови се имају у претрес узети, ако га у тсме потпомогне најмање 6 скупштинара.

§. 193. Да скупштина може правоваљану одлуку донети, нужно је, да је у скупштинској седници присутна једна трећина скупштинара осим одборника.

§. 194. У скупштинама се гласа јавно, изузимајући случај, где је тајно гласање овом уредбом нарочито прописано и кад се о користи или штети каквога скупштинара ради.

У том случају има такав скупштинар из седнице испустити.

§. 195. Јавно гласање бива или еугласном

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.изјавом скупштинара или устајањем или поименце.

Поименце гласа се :

а.) ако то пет присутних скупштинара ишту ;
б.) ако председник изјави, да другим начином није кадар већину гласова о предложеном питању да разабере ;

в.) о свим оним предметима, који се епарх. админи одбору или влади на одобрење подносе. При гласању поименце одговара се : „прима се“ или „не прима се“.

Тајно гласање бива давањем листића.

§ 196. У свакој црквеној скупштини води се записник, у који ући имају :

а.) даи и време обдржаване скупштине ;
б.) имена присутних скупштинара ;
в.) предлози од речи до речи ;
г.) питања, о којима се гласало ;
д.) при гласању поименце, име свакога, који је гласао и како је гласао ;
е.) закључци уједно са разлозима.

Одељена мњења и оградe сваког скупштинара морају се на његово захтевање у записник увести, ако их је тачно формулисане председнику предао

§ 197. Записник скупштине одостоверева сама скупштина, ако се у течају исте за одостоверење приреди

Иначе одређује скупштина чланове и то пре но што се приступа дневном реду, осим председника и перовође још два, који ће записник са председником и перовођом одоставерити и потписати. Записник скупштине мора бити најдаље за 8 дана од дана скупштине састављен и одоставерен.

§ 198. Извод из записника скупштинских издаје председник с потписом својим и са потписом перовође под печатом црквено-општинским.

§ 200. Записник скупштине подноси се и то најдаље за 14 дана од дана седнице скупштинске у препису, потписима председника и перовође одоставереном, дотичном епарх. админ. одбору.

Где се иште одобрење закључка, подноси се тај закључак са засебним образложеним извештајем.

§ 201. Ако би црквена скупштина очевидно занемарила своје дужности или би испуњење законитих, правоваљаних и правоћних наредба хотимце пречила, или би ради не прекидне међусобне распрс и метежа у то стање дошла, да више пута до никаквог закључка не би дошла, то ће дужан бити епарх. админ. одбор, чим о томе дозна, да поведе истрагу и према резултату истраге да скупштину разреши.

Против оваког решења припада свакоме скупштинару право призива на саборски одбор, али овај призив нема обуставне снаге.

У оваком случају дужан је епарх. админ. одбор поставити орган, који ће привремено обављати скупштинске послове.

§ 202. Председник црквене скупштине председник је дотичне црквене општине према властима и према страним телима ;

1.) он прима све списе, који на општину гласе и долазе ;

2.) сазив законито скупштинске седнице, изузимајући случај у овом § у под бројем 9.) означен ;

3.) руководи саветовања и изриче закључење ;

4.) означава ред, којим да дођу предмети у претрес, но скупштина може тај ред и преиначити ;

5.) може опоменути говорника, који се од ствари удали, да се држи ствари ;

6.) може говорника, који проузрокује неред, на ред опоменути ;

7.) може говорнику, који се и после опомене ствари не држи, или ред и даље квари, са приволењем скупштине, реч одузети ;

8.) он је дужан старати се, да се у саветовању ред и мир одржи, и за то му припада право, да седницу на неко време, али најдуже на по сахата прекине, ако се ради немира и нереди не може саветовање уредно водити.

Па ако се и по истечењу тога времена мир и ред не поврати онда је властан председник седницу закључити, али мора најдуже за 15 дана другу сазвати ;

9.) Председник је дужан у §. 190 означену ванредну скупштину сазвати

Ако председник не би хтео учинити, онда ће епархијски административни одбор услед дотичне пријаве именовати повереника, који ће по прописаном начину скупштину сазвати и у скупштини председавати.

У овом случају дужан је повереник уједно и истрагу против председника новести, и истражне списе епархијском административном одбору поднети ;

10.) Ако председник дужности своје у опште неће да врши, дужан је епарх. админ. одбор, чим о томе дозна, наредити истрагу и према успеху исте решење донети.

203. Подпредседник има сва права и дужности председника, кад овога нема, или кад је овај препречен.

§ 204. Перовођа ако није члан скупштине, нема решавајућег гласа у скупштини.

Б. О избору скупштинара.

§ 205 На шест недеља пре него што истече периода, за коју је постојећа скупштина изабрана, има црквена скупштина одредити дан и место новог избора скупштинара. Дан избора има бити, ако је могуће, дан први, што за оним долази, у који је избор постојеће црквене скупштине обављен, иначе један од првих за њим долазећих дана, што се за избор употребити може. У одређени дан мора се избор у 8 часова пре подне одпочети, не сме се прекидати и мора се у 6 часова после подне довршити.

У општинама, где има много бирача, да се избор не би могао за један дан обавити, дужна је скупштина установити више изборних срезова.

У свима срезовима мора се избор у исти дан и у исти час започети и довршити.

Дан и место бирања за сваки изборни срез објављује на 8 дана напред свештеник у цркви после свршене службе, а осим тога мора се то према околностима места још и другим за јавно обнародовање уобичајеним начином објавити.

§. 206. У свакој срп. прав. цркв. општини мора постојати стални списак општинских бирача.

Списак тај има црквени одбор у сутицају местног парохијалног свештенства сачинити и за тим у општинској писарници или где такове нема, на другом ком сходном месту изложити и бираче о томе сходним начином извести и позвати, да сваки који мисли, да је против закона из списка изостављен, или да је други против закона у списак уведен, има свој приговор у једном и другом случају за 8 дана после онога дана, кад је списак изложен, постојећем црквеном одбору поднети, а овај је дужан све те приговоре за три дана решити.

Странка, која је са решењем црквеног одбора незадовољна, може за 15 дана рекурirati на епарх. админ. одбор.

Против решења епарх. админ. одбора нема призива.

Тако установљени списак бирача има црквени одбор сваке године месеца октобра исправити и исправљени списак изложити и у осталом, као што је напред наређено, поступати.

Ако у општини више изборних срезова има, има се списак бирача за сваки изборни срез засебно сачинити.

§. 207. Скупштина бирају они мушки чланови црквене општине, који су пунолетни и самостални, нису због простог злочина осуђени и кажњени, не стоје под стециштем и који није у заостатку са општинским прилозима, где се такви плаћају, више од једне године дана.

§. 208. За скупштинара може бити изабран сваки бирач, који је доброг моралног владања, у цркву иде и причешћује се, у предходном §-у означена својства има, а под стециштем или старатељством не стоји.

§. 209. За сваки изборни срез изашље црквена скупштина из своје средине изборног председника и два повереника, који ће као изборно поверенство изборе руководити.

§. 210. Председник изборног поверенства изјављује гласно, да се избор олпочиње и позива бираче по списку да приступе избору.

Гласање бива писмено на тај начин, да бирач листић, на коме су забележена имена оних чланова општине, које бирач за скупштинаре има жели, изборном председнику преда.

Ако би се у погледу кога, који листић предаје, појавила сумња, да ли је бирач, онда ће

изборно поверенство о томе решење донети и према томе листић или примити или одбити. Приговори против тих решења имају се у смислу §. 211. поднети. Кад наступи 6 сати по подне, изјављује изборни председник, да је избор свршен. За тим обавља са изборним поверенством прегледање преданих листића, саставља списак имена оних, који су гласове за скупштинаре добили и објављује их по реду, како је који добио највише, односно више гласова. Између двојице, који једнаки број гласова добију, решава коцка, ко ће да буде скупштинар у оном случају, ако обојица не могу бити скупштинари. У општинама са више изборних срезова одредиће скупштина изборни срез, где ће се скрутинијум обављати.

По свршеном избору имају сви изборни председници осим онога, где ће се скрутинијум обавити, примљене листиће запечатити и одмах их изборном председнику онога среза, где ће се скрутинијум обавити, предати.

Кад листићи из свију изборних срезова приспе, онда ће се на начин горе означен, прегледање листића обавити и имена оних објавити, који су за скупштинаре изабрани.

Ако се скрутинијум не би могао одмах обавити, онда ће се на други дан одгодити, али се морају сви листићи запечатити.

§. 211. Ко је добио односно (релативну) већину гласова, постаје скупштинаром, и услед тога проглашује председник, код којег је скрутинијум обављен, по реду добивене већине гласова, све оне за изабране скупштинаре, који спадају у опредељени за ту скупштину скупштинарски број.

По овом његовом проглашавању исписује се списак имена изабраних скупштинара, потписује се целим изборним поверенством и доставља се парохији, а где више пароха има, старешини.

§. 212. О изборном чину саставља се записник и потписује га изборно поверенство.

§. 213. Кад се изборни записник потпише, изјављује председник одбора, код којег је скрутинијум обављен, да је избор свршен.

§. 214. Приговори против начина избора или изабраних лица, могу се у течају од 8 дана од дана избора председнику изборног поверенства дати, који их епархијском административном одбору подноси, а изабрану скупштину о том извештава.

Приговори они не прече конституирање и деловање изабране скупштине.

§. 215. Против решења епархијског административног одбора нема призива.

Глава IV.

О органима црквено-општинске управе.

А. Црквени одбор.

§. 216. Црквени одбор састоји се осим председника и подпредседника скупштине у општинама

до 2000 душа из 6 чланова: у општинама до 4000 душа из 9 чланова; у општинама од преко 4000 душа из 12 чланова.

Чланове црквеног одбора бира црквена скупштина из средине своје.

§ 217. Председник је овом одбору председник, дотично подпредседник скупштине, а перовођа му је перовођа скупштине.

Пароси су чланови местног црквеног одбора по звању.

§ 218. Одборници се бирају на три године

§ 219. Ако се које место одборника у течају године смрћу или добровољним иступањем или правомоћним искључењем упразни, попуниће га прва скупштина.

§ 220. Седнице одборске држе се прве недеље сваког месеца, а по потреби, или ако то најмање трећина одборника узмете, има председник и ванредну седницу заказати.

§ 21. Председник одређује ред предмета за саветовање и руководи расправе

§ 222. Сваки одборник може предлог чинити.

§ 223. Да може одлука ваљана бити, иште се половина уредно сазваних свију одборника; већина одлучује, а где су гласови наједнако расподелени, ту одлучује она страна, са којом је председник гласао.

При претресању предмета има бити присутан онај члан одбора, коме је дотична струка поверена.

§ 224. Сви чланови одбора одговорни су за своју радњу у одбору и за сваку штету, која је њиховом кривицом проузрокована, како црквеној скупштини, тако и предпостављеној епархијској власти. Накнада штете може се само судским путем тражити.

§ 225. Записник се води о свакој седници, а има у себи садржавати дан и време одржане седнице, имена председника и подпредседника и присутних одборника, даље предмете знања или претресања ради предложене, стављена питања и донесене закључке.

Осум тога могу доћи у записник и одељени гласови и оградe, но само онда, ако се то у седници искало и садржај њихов гачно означено буде, иначе не.

Овако одељена мњења и оградe не прече извршење донесених закључака, али ослобођавају дотичнога члана одбора од сваке одговорности за штету, која из таквих закључака настане.

§ 226. Записник одборски одоставерава се у истој, или најдаље у првој идућој седници одборској, а потписује га председник, перовођа и чланови, који су били у седници присутни.

Изводе из одборскога записника издаје председник са перовођом под печатом црквено општинским са својим потписима.

§ 227. У делокруг црквеног одбора спадају следећи предмети:

а.) оч извршује закључке црквене скупштине као и наредбе предпостављених епархијских власти.

б.) настојава око зграда црквених, парохијалних и школских и пази, да су све чисте и у добром стању, и против штете од пожара осигуране.

в.) поставља, надзирава и одпушта служитеље црквене и школске осим црквењака, кога парох поставља.

г.) поставља, у колико црквена општина нема стална правобранитеља, за поједине парнице прав заступнике.

д.) бригу води, да се тачно издају плоче и пристојбине свештеницима, учитељима и учитељицама и другим званичницима и послужитељима црквено-школским.

е.) води бригу за сироте удовице и убоге.

ж.) чува, умножава и управља имањем црквеним, црквено-општинским, убошким и има инвентар свега тога имања сачинити и сваке године попис тај понављати, у њега по ново набављене ствари уводити, а покварене и неупотребиве брисати, и на крају сваке године фактично стање срањивати.

Даље има се одбор старати, да се све непокретно имање општинско у српским православним општинама као властитоет српске православне општине укњижи.

з.) он издаје асигнације епитропима и старатељима убогих ради подмирења већих трошкова.

и.) у смислу наредба од највише административне власти донесених, издаје он капиталe под интерес, а непокретна добра под закуп или најам. Сваки закуп или најам, који прелази три године, зависи од одобрења епархијског административног одбора.

ј.) закључује у смислу скупштинског решења уговоре сваке врсте за зидње или обнављање и украшавање цркве, школе и других здања, као и уговоре за друге црквено-школске потребе и пази, да епитрони и старатељи сирота и убогих, приходе проистичуће из капитала и других добара тачно побирају.

За све овде наведене послове мора црквени одбор изискати одобрење епарх. административног одбора.

к.) црквени одбор пази, да се са особеним фондovima и закладама особено рукује и особено о њима рачуни воде и полагају.

Он прегледа све рачуне, који му се свака три месеца поднети имају, и саставља при концу године свеколики рачун за црквену скупштину и предрачун за будућу годину према одређењима §-а

Свака три месеца редовно, а по околности ма и ванредно, касе прегледа.

л.) стара се, да се рђави и раскошни, нарочито морално и материјално шкољиви обичаји на свадбама, свечарима даћама и другим подобним приликама, као и раскош у ношњи искористи.

м.) црквени одбор спрема основане пред-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

логе за местну црквену скупштину, а заказује дан држава исте.

в) црквени одбор бира из средине своје и ван ове, на годину дана епитроне и старатеље сирота и убогих.

Ови су одбору за радњу своју одговорни. Они су чланови одбора и то, ако су и по себи одборници са решавајућим гласом, иначе са објашњавајућим

о) на начин од епархијске конзисторије прописани, располаже црквени одбор још и са столовима у цркви.

§. 228. Призивна власт је црквеном одбору епархијски административни одбор: с мо против одлука донесених у делокругу његовом, означеном у § 227. lit. о) иде призив на епархијску конзисторију.

§. 229. Дужности епитрона у главном састоје се у овом, и то:

- а.) они примају приходе и подмирују трошкове по упутству одбора;
- б.) полажу одбору свака три месеца рачун;
- в.) воде нарочито надзирање над дотичном покретном и непокретном својином, подносе годишње извештаје о стању речене својине, чине предлоге како би непокретна својина могла веће користи донети, а и о том ако би се обнављања или грађевине какве предузимати имале.

§. 230. Дужности старатеља сирота и убогих у главном јесу ове:

- а.) они воде бригу о сиротама и убозима општинским;
- б.) воде рачун о приходима и расходима; троше на сироте и убоге по упутству одбора; полажу свака три месеца рачун одбору; подлеже одбору у обзиру прегледања касе и чине предлоге одбору, како би се имање то умножило;
- в.) они скупљају добровољне прилоге за сироте и убоге.

§. 231. Готовина, облигације и правни документи имају се чувати у сигурној каси на сигурном месту.

Каса ће имати три кључа, од којих један држи парох као председник одбора, други под председник, трећи главни епитрон.

§. 232. Ако би црквени одбор у обављању својих дужности поступао небрижљиво, или ако би више пута хотимице прекорачио границе свога делокруга, то ће епарх админ. одбор на дотичну ма с које стране долазећу пријаву, стање ствари испитати и према исходу истраге одбор распусити и наредити да скупштина нов одбор изабере.

Против решења епарх админ. одбора припада одбору право призива на саборски одбор.

Призив овај не обуставља извршење решења епархијског админ одбора.

В Црквено општински школски одбор.

§. 233. Школски одбор састоји се од најмање 6, а највише 12 чланова.

У општинама, где је само један учитељ, ту је овај по себи члан школског одбора.

У општинама пак, где је више пароха и учитеља, бира црквена скупштина између пароха једног, а између учитеља једног за члана школског одбора на три године.

Осим ових лица има у местни школски одбор да уђу управитељи местних средњих школа и један од професора кога професорско тело на то изабере.

Остале чланове бира црквена скупштина из или ван средине своје, такође на три године.

Председник је школском одбору председник црквене скупштине; перовођу свога бира сам одбор.

§ 234. Делокруг црквено-општинског школског одбора и општински надзор школа уређује се у делу III. ове уредбе.

§. 235. Цркве о општински школски одбор састаје се редовно најмање једанпут у месецу.

Председник може по потреби сазвати и ван редне седнице.

У седници решава надполовична већина гласова.

При једнакој подели гласова одлучује она страна, с којом је гласао председник.

У седници морају бити — осим председника присутна бар 4 члана.

§. 236. Ако црквена општина не би хтела да бира школски одбор, то ће епархијска власт наименовати чланове на годину дана а ако ни после године дана не усхте да бира епархијска власт ће чланове и опет наименовати.

§ 237. Призивна власт је црквено-општинском школском одбору епархијски школски одбор.

§. 238. Ако би школски одбор у обављању својих дужности поступао небрижљиво, или ако би више пута хотимице прекорачио границе свога делокруга, то ће епархијски школски одбор на дотичну ма с које стране долазећу пријаву, стање ствари испитати и према исходу истраге одбор распусити и наредити, да скупштина нов одбор изабере.

Против решења епарх. школског одбора припада одбору право призива на Школски Савет.

Призив овај не обуставља извршење решења епарх. школског одбора.

О призивима.

§. 239. Сви призови против одлука црквено-општинских управних органа имају се у року од 15 дана, — ако за поједине случаје у овој уредби није други рок одређен, — не рачунајући онај дан, кад је дотично решење обнародовано или странци достављено, оном црквено-општинском органу поднети, против чије се одлуке призив улаже.

Овај је орган дужан најдаље у року од 15 дана призив са свима дотичним списима и својим извештајем надлежној призивној власти поднети.

(Наставиће се.)

ЛИСТАК

Б Е Л Е Ш К Е.

— (Распис награде за књигу о ст пенима сродства.) *Архијерејски сабор у Београду* под 17. септ. о. г. бр. 55 рзенисао је овај *стечај*: „За потребу архијереја и свештенства потребно је да се изради што потпунија и што прегледнија књига о *степенима сродства*. С тога је архијерејски сабор одлучио: да се из новача црквеног фонда награди са 600 динара писац, који у року од године дана изради најбоље дело о овоме, с тим, да израђено дело остане својина његова. На основу ове одлуке позивају се она лица, која се овог посла подухвате, да своје списе поднесу председнику саборском на оцену.“ —

— († Јован Русић, народни добротвор из Америке.) Као што нам саопштавају из *Баје*, преминуо је још у почетку ове године, месеца јануара, у 75-ој години живота свога, у *Њу-Јорку* у *Америци*, богати ћурчијски фабричар Србин *Јован Русић*, родом из *Баје*. Он је у свом родном месту изучио ћурчијски занат, па је после радио у *Пешти* као занатлијски помоћник. Одатле је као сиромаш отишао у Америку, где је вредношћом и способношћу својом постао ћурчијски фабрикант и дотерао догле, да је стекао имање од преко три милиона долара т. ј. око 7 милиона форината. То своје огромно имање оставио је већином у *Америци*: просветним заводима, добротворним и хуманитарним задругама, својој супрузи и тамо стеченој родбини својој. Овде у овој држави *Угарској*, где се родио, оставио је: 10.000 долара своме братићу *Лазу Русићу*, односно његовим наследницима; толико исто свом рођаку *проти Ј. М.*; 5000 долара српском књижевном друштву у *Пешти*; српској вероисповедној школи у *Баји* 5000 долара, и бајској варошкој болници 5000 долара. — Неки наши листови јавили су, да је оних 5000 долара, што су намењени „српском књижевном друштву у *Пешти*“, добило друштво „*Коло младих Срба*“ у *Будим-Пешти*; но свакако је покојник ту имао на уму „*Матицу Српску*“, која се у оно доба као књижевно друштво налазила у *Пешти*, кад је тај народни добротвор тамо живио. „*Матица*“ би дакле требала да се распита и извести како је и коме је управо тај завештај учињен, па да га рекламује за себе. — Покојник је још за живо-

та чинио добра бајској општини. Године 1887 подигао је велики мраморни крст на вашаришту у *Баји*, у вредности од 1200 фор. А завештајем од 5000 долара (т. ј. преко 12.000 фор.) осигурао је опстанак бајској српској вероисповедној школи. Власт америчка из *Њу-Јорка* позвала је путем кр судбеног стола српску црквену општину бајску, да изашље свога пуномоћника, који ће у тој ствари општину заступати и новац у име општине подићи. Општина бајска изабрала је свога председника г *Симу п.* *Добри-ја* за свога пуномоћника, и он се већ суду пријавио и у том погледу судски записник потписао. Задужбина *Јована Русића* од велике је вредности за бајске Србе. Нека је слава и вечна успомена добротвору *Јовану Русићу*!

Ї И Т У Љ А.*)

— (*Лазар Црнобарић*) цароу у *Лазима*, преминуо је 11. новембра о. г. у 66-ој години живота свога. Свештенство *Архијерејске Карловачке* претрпело је осетан губитак смрћу одличног служитеља олтара *Божјег*, свештеника *Лазара Црнобарића* из *Лазих*. Овај узор-свештеник одликовао се личним и свештеничким врлинама, које су га кроз цео његов живот од 66 година красиле. Он је љубио свој народ, учио га је живом еванђеоском речи, а највише примером и угледним животом; живио је за своју милу породицу и свој узвишени позив. Мудри савети и благотворни утицај његов допирали су свуда; за то је он знао до гроба сачувати свој углед свештенички а освојити љубав народа по читавом овом крају, као ретко који од његове браће свештеника. Кућа му је могла служити за образац српске, побожне куће. Једном речи, покојник је био идеалан и узорит свештеник, обљубљен на далеко и на широко, што се најбоље очитовало при његовом тужном, али свечаном погребу. — Покојник је издануо у *Винковцима*, где је тражио лека својој тешкој бољетици код свог зета, професора *Симе Ђелапа*. Све околно све-

*) Да бисмо могли у овој рубрици достојно испратити на онај св. т сваког преминулог свештеника, молимо лепо ријатеље овога листа, да нам саопште смртне случајеве, који се догоде и да напишу по коју реч из живота дотичног покојника.

штенство, силни број грађана Винковачких слегао се на укол незаборављеног пастира; шта више, ондашња црквена општина даде му; у знак признања његова узорита рада, најлепше место починка у гробљу, на чему јој се и на овом месту изриче најдубља захвалност. Народ из његове парохије чувши за смрт свог љубљеног свештеника, дошао је скоро сав, да га однесу до хладна гроба, пролију топле сузе и ожале свог доброг учитеља тако свечано да се не памти тако леп спровод на овој страни. При опелу држао је леп, надгробну реч г. Мићо Жегарац, вредни учитељ лазански — кратко и дирљиво у име свијух његових парохијана и школе Лазанске опростио се са покојником. Узор-свештеник овај оставио је за собом учвиљену сапутницу свог живота, која није жалила ни труда ни трошка, да што лепше испрати најмилији створ на овоме свету, јер су се узајамно искрено љубили и поштовали — оставио је пет кћери и једног сина, данас већ свијух удомљених и осигураних, који на глас смрти очеве, дођоше да испрате свог хранитеља и оца до црног гроба. — Лазар Црнобарић, парох Лазански, родио се 1. априла 1825. год. у Бешенову, где је и основне школе свршио. Прва три ђимназијска разреда свршио је у Ср. Каловцима; 4. и 5. разред у Новом Саду, 6. у Врбасу; философију у Кечкемету и Буру а богословију у Карловцима. По довршеној богословији зајаконио се 20. јула 1844 год., те је три године служио у Лаћарку као ђакон и као учитељ. Године 1857. рукоположио га је епископ Арсеније Стојковић за пресвитера за место Донсин, где је вршио душестаратељске дужности 9 година; одакле је премештен у Лазе, коју је парохију опслуживао 26 година као реван служитељ цркве, учитељ вере и управитељ ејада. — Покојнице, лака ти била црна земља и вечан спомен међу нама!

+

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

— У спомен блаженопокојном настојатељу св. арх. обитељи крчке архимандриту-митрофору Јеротеју Ковачевићу, у знак љубави и поштовања, на дан манастирске славе 8 новембра 1891, посвећује браштво. — Задар 1891. Стр. 38.

Овакав је натпис на књижици, коју сам јутрос примио и одмах прочитао. Необичан утисак оставило је у души мојој читање те књижице. Вјешто перо, сигурно кога брата крчкога, написало је странице ове књиге и с пуно топле љу-

бави похватало је све главније из живота и рада покојнога архимандрита *Јеротеја Ковачевића* Књижица ова лијеп је коментар врло симпатичнога чланка, којим је задарски „Српски Глас“ огласио свијету смрт заслужнога архимандрита крчкога. Рекох свијету, јер сам видио, да су по томе чланку и врло распрострањени руски листови забиљежили смрт архимандрита *Јеротеја*.

Књижица ова сигурно није намијењена за продају, али сам увјерен, да ће је радо прочитати свако коме до руке дође. *Лијепи* примјери доброга живота нијесу нам на одмет. А у овој књижици описан нам је један лијепи примјер поштена човјека, велика родољуба, честита свештеника. Братство крчкога манастира прославило је свога „господина“, а и себи је освјетљало образ. Од њега се могло то и очекивати, јер крчко братство је цвијет далматинског калуђерства. И они нијесу ни могли ни смјели пропустити тужну згоду без поуке млађим покољенима. И поука је красна. Како се љуби старјешина, како се уважава труд, како се поштују заслуге, како се одужује дуг заслужноме човјеку, лијепо су они показали својим примјером; а каква треба да је добар свештеник, искрен родољуб и карактеран човјек, то су показали лијепом овом сликом свог покојног „господина“.

Видио сам споменик, који ће означити гроб архимандрита *Јеротеја*, на калуђерском гробљу уз манастирску цркву. Лијеп је, дивно је заснован и красно је изведен. Али споменик, који му млађа браћа подигоше у књижици овој, љепши је, топлији је, величанственији је, дуготрајнији је.

Душа покојникова утјешенија ће бити, кости његове задовољније ће у раци почивати. Посјетиоци познији манастира Крке, тог „раја усред брда“, с више ралумијевања и с више саучешћа моћи ће изаћи на гроб архимандрита *Јеротеја*, да се помоле Богу за душу његову. Њему за душу, а живој браћи за здравље. Ј. В.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

! НАЈНОВИЈЕ МУЗИКАЛИЈЕ!

Издањем издавачке књижарнице и штампарије А. Пајевића у Новоме Саду сад су баш угледали света:

I.

СРПСКИ ЗВУЦИ

НАРОДНЕ ПЕСМЕ И ИГРЕ

ЗА КЛАВИР УДЕСИО

Проф. **Тихомир Остојић.**

— * ЦЕНА 80 НОВЧ. * —

II.

Још се довршава у штампи и на скоро ће изићи

ВЕСЕЛА ЈЕ СРБАДИЈА

ПАРАФРАЗА ЗА ГЛАСОВИР

од **Х. Доубека,**

која је свирана већ у народном позоришту прво и на вечерњој забави српског новосадског певачког друштва

→ **ЦЕНА 80 НОВЧ.** ←

Обе музикалије могу се наручити у
ИЗДАВАЧКОЈ КЊИЖАРНИЦИ И ШТАМПАРИЈИ
А. Пајевића у Н. Саду.

ОГЛАСИ.

Бр. $\frac{E. 402.}{K. 340.}$ ex 1891.

142

СТЕЧАЈ.

2—3

Расписује се стечај на парохијско место П. разреда у *Шапчару*

Комплетенти имају своје добро устројене и прописно биљековане молбенице потписаној конзисторији најдаље до 30 новембра о. г. поднети.

Из конзисторијске седнице у *Новом Саду*, држане 21. октобра 1891.

Конзисторија епархије бачке.

E. 1309. — I. 245.

145

СТЕЧАЈ

1—3

Ради попуњења упразњеног *прошопрезвишерског места у Панчеву*, са којим је и парохија панчевачка скопчана.

Конкуренти имају своје ваљано инструјиране прозбе најдуже до 18. (30.) Децембра 1891. овој епарх. Конзисторији путем својих власти послати.

Из седнице епарх. Конзисторије у *Вршцу* 28. Октобра (9. Новембра) 1891. држане.

Епарх Конзисторија Вршачка.

„Српски Сион“ излази сваке недеље у великом табуку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За *страну земљу* на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новчића.

143

СТЈЕЧАЈ.

1—3

На основу Највише Одлуке од 5. јуна 1869. овијем се расписује *стјечај на мјесто професора за пастирско богословље, омилиштуру, литургију и за педагогику и методичку у православном богословском заводу у Задру.*

С овијем мјестом скопчана је годишња плата од 1000 фор. и 250 фор. у име прибавке службовања, и послје свако пет година службе 200 фор. повишице, а послје тридесет година службе мировина у износу достигнуте плате.

Који желе добити ово мјесто, имају да докажу, да су, послје положенога испита зрелости у једној великој гимназији, свршили богословске науке у једном потпуно уређеном православном богословском заводу, да су аустријски поданици и да су непрекорног моралног и политичког владања.

Молитељи имају се подврћи писменом стјечајном испиту и усменом пробном предавању. Од полагања стјечајног испита и пробнога предавања могу бити ослобођени само они, који су своје научне способности засвједочили као учитељи или списатељи по богословским наукама.

Молбенице, поткријепљене нужним исправама, имају се поднијети *православном Епископу далматинском у Задру* кроз шест недеља послје прве објаве стјечаја у овоме листу.

У *Задру*, 22. новембра 1891.

Управа православног богословског завода

Бр. 1414. и 1441. ex 1891

E. K. 472.

144

СТЕЧАЈ.

1—3

На ново устројено мјесто самосталнога српско-православнога катихете за нижу и вишу пучку дјечачку, на шегртску школу; онда за нижу дјевојачку школу и њезину опековницу, у Глини, овијем се расписује стечај.

Темељна плаћа је за то мјесто 400 фор. на годину и у име станарине годишње 100 фор. с правом на суставне петогодишње доплатке; осим тога у име више пучке и шегртске школе стална, у мировину неурачуљива, награда од 200 фор. на годину.

Комплетенти имају своје инструиране молбенице овој Влади поднијети најдаље до посљедњег децембра ове године.

Из сједнице Епархијске Конзисторије, држане у *Плешком* 7. (19.) новембра 1891.

Епархијска Конзисторија Горњо Карловачка

Претплата и огласи шаљу се издавачкој књижарници и штампарији А. Пајевића у дунавској улици, а рукописи уреднику *Сави Петровићу* у *Нови Сад*.

За огласе и објаве плаћа се по 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч.

Рукописи се не враћају.